SPRAWOZDANIE

ZWIĄZKU KATOL. STOWARZYSZEŃ MŁODZIEŻY ŻEŃSKIEJ
ARCHIDIECEZJI KRAKOWSKIEJ

ZA ROK 1926

KRAKÓW
Nakładem Związku katol. Stowarzyszeń Młodzieży Żeńskiej archidiecezji krakow.
1927

SPRAWOZDANIE

ZWIĄZKU KATOL. STOWARZYSZEŃ MŁODZIEŻY ŻEŃSKIEJ

ARCHIDIECEZJI KRAKOWSKIEJ

ZA ROK 1926

KRAKÓW
Nakładem Związku katol. Stowarzyszeń Młodzieży Żeńskiej archidiecezji krakow
1926

CZCIONKAMI DRUKARNI GRONUSIA I ORŁOWSKIEGO W KRAKOWIE.

PRZEDMOWA.

Wydając poraz pierwszy drukiem sprawozdanie Związku Katol. Stowarzyszeń Młodzieży Żeńskiej archidiecezji krakowskiej za rok 1926, żywimy niepłonną nadzieję, że będzie przyjęte życzliwie i nie bez korzyści przez tych wszystkich, którym na sercu leży dobro naszej młodzieży, a zwłaszcza przez tych, którzy bezpośrednio z nami współpracują nad wychowaniem i kształceniem młodzieży pozaszkolnej.

Niech dotrze ono do szerokich Kół katolickiego społeczeństwa polskiego, niech niesie im zrozumienie ideologji naszych Stowarzyszeń i zapewni Stowarzyszeniom tym ich poparcie materjalne i moralne. Młodzież ma bowiem pewne prawo liczyć na to poparcie, skoro stanowi przyszłość narodu.

Niech znajdzie się w ręku Czcigodnego Duchowieństwa, Nauczycielstwa i Ziemiaństwa, gdyż oni w największej mierze powołani są i uzdolnieni do oddania cennych usług akcji kulturalno-oświatowej i wychowawczej wśród młodzieży.

Przesyłamy niniejsze Sprawozdanie Patronatom Stowarzyszeń naszych, a zwłaszcza PP. Dyrektorkom, aby mogły objąć lepiej ogrom zadania, jakie dobrowolnie na siebie wzięły, ocenić pierwsze pokłosie swej ofiarnej pracy, dostrzec słabe jej strony, celem ich usunięcia, dobre pogłębiać, a zwłaszcza umacniać węzły organizacyjne Stowarzyszenia pod swój znojny siew.

Wreszcie podajemy to sprawozdanie do rąk *kilkutysięcznej rzeszy naszych druchen*. Gdy je dokładnie przeczytają, poznają siłę swej organizacji, ukochają całem sercem wielkie ideały nasze, wprowadzą je w czyn i nie spoczną, póki te ideały nie przerobią całego narodu polskiego!

ZA ZWIĄZEK:

Ks. Mateusz Zdebski, sekretarz generalny.

Teresa ks. Sapieżyna, prezesowa.

II.

Hymn Młodzieży.

Hej do apelu stańmy wraz,
Budować Polskę nową!
Ojczyzna wolna woła nas
Do pracy ręką — głową.
Nie wydrze nam jej znowu wróg.
Tak nam dopomóż Bóg (bis).

Sztandarem naszym będzie krzyż,
Co ojców wiódł do chwały,
I nas powiedzie także wzwyż,
Gdzie buja Orzeł Biały.
Zwyciężym znój i stromość dróg,
Tak nam dopomóż Bóg (bis).

Młodzieży, Młodą Polskę twórz,
Szczęśliwą, Bogu miłą!
Gdy z nami Bóg, przeciw nam któż?
On jest najwyższą siłą.
Ojczyźnie święty spłacim dług,
Tak nam dopomóż Bóg (bis).

III.

Ideologja i organizacja Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Żeńskiej.

„Cóż może być większego, jak kierować duszami jak wyrabiać charaktery młodzieży...".
Św. Jan Chryzostom.

Kwestja młodzieży pozaszkolnej w latach od 14—21 roku życia, jej wychowanie i oświecenie należy w odrodzonej Ojczyźnie naszej do bezsprzecznie ważnych, jeżeli już nie najważniejszych zagadnień do rozwiązania której powołanym jest tak Kościół katolicki, jak również społeczeństwo i państwo. Wszak wiemy, że cząstka tylko młodzieży polskiej w wieku wspomnianym, poświęca się dalszej nauce szkolnej i może nadal planowo się wychowywać, a olbrzymia jej część, około 70 procent, zmuszona jest przedwcześnie stawać przy takim warsztacie pracy fizycznej, jaki jej się nawinie, w najokropniejszych najczęściej warunkach moralnych, lub wędruje dla chleba w daleki świat. O jakiemś dalszem, celowem wychowywaniu jej niema prawie mowy, co gorsza, to dobre, które wyniosła z domu rodzinnego i ławy szkolnej we wczesnej młodości, traci najczęściej wobec budzących się w niej namiętności i zdemoralizowanego środowiska. A przecież nie wolno nam zapominać, że młodzież ta za lat kilkanaście — a więc w najbliższej przyszłości, założy liczne rodziny i przejmie na siebie pełne prawa i obowiązki obywatelskie, a z niemi poważną część odpowiedzialności za losy państwa i przyszłość naszego narodu. Jeżeli zatem młodzieży owej nie damy silnych podstaw etycznych, zdrowej oświaty i zdecydowanego wychowania społeczno-państwowego, czyli innemi słowy — jeżeli młodzieży naszej w latach największego idealizmu nie przygotujemy do wielkich, czekających ją w przyszłości zadań, czyniąc ją równocześnie odporną na podszepty złych skłonności natury ludzkiej i wywrotowych haseł, jakie mętną falą płyną bezkarnie ku nam od Wschodu i Zachodu, toć nie trzeba Jeremjasza czy Skargi, lub choćby tylko pesymisty, aby przyszłość Ojczyzny malować w obrazach ponurych i pełnych grozy.

Kościół katolicki patrząc na powyższe zagadnienia trzeźwo i poważnie wskazuje drogą: pozostawiając dość dużą swobodę pry-

watnej, czy państwowej inicjatywie w organizowaniu młodzieży, udoskonalaniu dotychczasowych metod pracy, wyszukiwaniu nowych i t. d., *żąda tylko jednego, aby* mianowicie cała akcja kulturalno-oświatowa wśród młodzieży pozaszkolnej była silnie i koniecznie oparta o niezmienne, Boskie zasady etyki Chrystusowej — katolickiej. Kultura bowiem umysłowa, czy materjalna, choćby najwyższa, bez wysokiej równocześnie kultury etycznej, nie odmieni pierwotnego człowieka-barbarzyńcy, chyba — co najwyżej — da mu wygląd i szatę nowoczesną; wystarczy na dowód spojrzeć spokojnie na karty historji... Gdzie zaś organizacje młodzieży nie stosują się do powyższych wskazań, tam Kościół rzuca inicjatywę.

Na ziemiach polskich zaroiło się po wojnie ostatniej od różnych organizacyj młodzieży pozaszkolnej; są one niestety jednostronne, nierzadko związane mniej lub więcej wyraźnie z pewnem stronnictwem politycznem, partją i przez to ścieśnione w swej ideologji. Tymczasem młodzież musimy wychowywać wszechstronnie, wychowywać całego człowieka, wychowywać dla jego najwyższych celów i dla dobra całego narodu. Nic przeto dziwnego, że powstał u nas nowy typ organizacji młodzieży, który w swej pracy kulturalno-oświatowej opiera się na nauce i etyce Kościoła katolickiego i posiada własną, skrystalizowaną ideologję. *Taką organizacją są Katolickie Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej* (S. M. P.) Powstając sporadycznie przed wojną, od roku 1919 posiadają jednolitą i wykończoną strukturę i obejmują obecnie swą siecią całą Polskę. Ideologja, to wielkie myśli (idee), które przyświecają nam w pewnej pracy; im większe, tem wysiłek większy, ale też zbieranie plonu radośniejsze i trwalsze.

Ideologja Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej nawiązuje do zadań *rodziny i szkoły*, bo każe u młodzieży uzupełniać, utrwalać i rozwijać to wszystko, co dobrego zaszczepił w niej dom rodzinny i szkoła, każe dać jej silne zasady życia i potrzebną oświatę, troskać się o jej zdrowie duszy i ciała; zmierza zaś w dwóch, zgodnie się uzupełniających kierunkach: *wychowawczym i kulturalno-oświatowym.*

Kierunek wychowawczy ma na oku całego człowieka, doskonalenie wszystkich jego władz, duszę i ciało. Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej stawiają na pierwszym miejscu *wychowanie religijne*, na zasadach etyki najszczytniejszej, Chrystusowej, której stróżem i powiernikiem jest Kościół katolicki (Sakramenta, praktyki religijne, udział w nabożeństwach i t. d.); jest bowiem rzeczą niezaprzeczoną, że w każdej akcji, naprawdę wychowawczej musi mieć swój głos religja; ona należy do największych świętości człowieka, których nam pominąć, „szargać" nie wolno; bez niej każda próba wychowania będzie wszystkiem innem, tylko nie wychowaniem. Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej mają w swej ideologji *wychowywanie narodowe* (odczyty, obudzające przywiązanie i umiłowanie tego, co stanowi naród, kursy dokształcające

i t. d.), aby zwalczać wady narodowe, spotęgować zalety i kochać przeszłość narodową, gdyż „zły to ptak, który własne gniazdo kala". Pamiętają także Stowarzyszenia młodzieży Polskiej o *wychowaniu społeczno-państwowem* młodzieży (specjalne wykłady), aby młodzież wyrastała na ludzi pracy, a nie pasożytów i darmozjadów, wreszcie uwzględnia *wychowanie fizyczne*, które winno wzmacniać zdrowie młodzieży, bez szkody jednak dla jej zdrowia moralnego (ćwiczenia, wycieczki i t. d.)

Kierunek kulturalno-oświatowy obejmuje *oświatę religijną* (urabianie jasnych pojęć etycznych, sumienia, znajomość prawd objawionych i t. d.), gdyż człowiek winien być rozumnie religijnym („rationabile obsequium"), — *oświatę narodową* (zapoznanie młodzieży z historją polską, literaturą, wybitniejszymi pomnikami kultury polskiej i t. d.), bo dużo prawdy kryje się niestety w słowach poety: „cudze chwalicie, swego nie znacie, sami nie wiecie, co posiadacie", — *oświatę obywatelsko-państwową* (ustrój państwa, prawa i obowiązki obywatelskie), — wreszcie oświatę *społeczną, towarzyską i artystyczną* (urządzenia społeczne, godziwa rozrywka, formy grzeczności, piękno mowy polskiej, strojów i zwyczajów ludowych i t. d.).

Rzecz jasna, że ideologja Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej znajduje swe uzupełnienie w odpowiednich *metodach pracy*, które liczą się z psychologją młodzieży dorastającej, a zwłaszcza z jej dążeniem do samodzielności (autonomja wewnętrzna Stowarzyszenia), ale równocześnie stoją na straży poszanowania władzy i prawa (Patronaty — zachowywanie przepisów statutu), *wykluczają łączenie młodzieży męskiej i żeńskiej w jedno Stowarzyszenie (koedukację)*, jako niebezpieczną przeszkodę dobrego wychowania i wykluczają *wszelką politykę*.

Prócz ideologji i metody mają Stowarzyszenia młodzieży Polskiej *własny typ organizacyjny*, złożony z trzech ogniw: Stowarzyszenia, Związków Stowarzyszeń i Zjednoczenia Stowarzyszeń i ujęty w potrójny statut (ustawy).

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej stanowi ogniwo najniższe, ale najważniejsze, bo jest ono szkołą wychowania i kultury, jest komórką najistotniejszą. Terenem działania jest wioska, parafja lub miasteczko: władza w Stowarzyszeniu spoczywa w ręku wybieralnego przez członków Zarządu (Wydziału) i współpracującego z nim Patronatu: osią pracy stowarzyszeniowej są stałe plenarne zebrania, przynajmniej raz na miesiąc: program zebrań, przygotowywany przez Zarząd Stowarzyszenia i Patronat na osobnych posiedzeniach obejmuje prócz innych rzeczy zawsze wykład, odczyt lub pogadankę; ważną rolę spełniają pisma oświatowe. Druchny czytają „*Młodą Polkę*", druhowie „*Przyjaciela Młodzieży*" (oba pisma wydaje w Poznaniu „Ostoja" S. A., ul. Pocztowa 15); dla Zarządów i Patronatów wychodzi miesięcznik „*Kierownik Stowarzyszeń Młodzieży*" (Poznań, Pocztowa 15). — Organem zaś dla poważnych rozpraw o pracy społecznej jest mie-

sięcznik *„Przewodnik Społeczny“* (wydany przez Szkołę społeczną w Poznaniu, ul. Podgórna 12b). Oprócz tych pism, Stowarzyszenia posiadają okólnik swego Związku („Związek krakowski żeński wydaje *„Przewodnika Młodzieży Żeńskiej“* — Kraków, ul. Wolska 6,- a Związek Męski *„Młodzież Polska“* — ul. Wolska 6).

Stowarzyszenia na terenie diecezji tworzą *Związek Młodzieży Polskiej*. Związek diecezjalny ułatwia pracę Stowarzyszeniom swoim, zakłada nowe Stowarzyszenia, urządza różne kursa, zjazdy, szerzy ideę Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej i utrzymuje stałe biuro pod kierunkiem sekretarza jeneralnego. Obecnie istnieją w Polsce następujące Związki:

1. *Kraków, żeński, ul. Wolska 6.*
2. Kraków, męski, ul. Wolska 6.
3. Częstochowa, żeński, Kurja biskupia.
4. Częstochowa, męski, Kurja biskupia.
5. Kielce, żeński, Seminarjum duchowne.
6. Kielce, męski, Wikarjat przy kancelarij parafjalnej.
7. Lublin, ul. Królewska 8.
8. Lwów, ul. Gródecka 2b.
9. Łomża, ul. Dworna 22.
10. Łódź, ul. Skorupki 1.
11. Mikołów, gimnazjum.
12. Płock, ul. Tumska 2.
13. Poznań, żeński, Wielkie Garbary 28.
14. Poznań, męski, plac Nowomiejski 5.
15. Przemyśl, Katedralna 18a.
16. Radom, Trawna 6.
17. Siedlce, ul. Florjańska 1.
18. Tarnów, żeński, klasztor SS. Urszulanek.
19. Tarnów, męski, ul. Chyszowska 5.
20. Warszawa, ul. Miodowa 19.
21. Wąbrzeźno, ul. Wolności 35.
22. Wilno, ul. Zamkowa 8.
23. Włocławek, Kurja biskupia.

Nadto powstały Związki w *Pińsku* woj. poleskie (ul. Kościuszki 49) i *Kowlu*, woj. wołyńskie (Nowa Plebanja).

Związki całej Rzeczypospolitej Polskiej tworzą od roku 1919 *Zjednoczenie Młodzieży Polskiej* z siedzibą w Poznaniu, ul. Pocztowa 14, którego oddziałem handlowym i wydawniczym jest *S. A. Ostoja* (Poznań, Pcoztowa 15).

Ks. Mateusz Zdebski,
sekretarz jeneralny Związku krak. żeńsk.

IV.

Sprawozdanie z działalności Krakowskiego Związku katol. Stowarzyszeń Młodzieży żeńskiej.

Związek Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Żeńskiej archidiecezji krakowskiej został zawiązany na nowo *dnia 7 kwietnia 1926 r.* w Krakowie na I Zjeździe Delegowanych i oparł swą działalność na nowym statucie, zatwierdzonym przez Władzę duchowną (pismem z dnia 7 kwietnia 1926 r., L. 3638/26) i Województwo (reskr. z dnia 9 lutego 1926, L. B. P. 1395 ex 1926 roku, intymowanem pismem Dyrekcji Policji w Krakowie z dnia 22-go lutego 1926 r., L. 8973/26). Do Zjednoczenia Młodzieży Polskiej z siedzibą w Poznaniu, został przyjęty pismem z dnia 14 września 1926 r., L. 1757/26. Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres czasu, od 7 kwietnia 1926 do 31 grudnia 1926 r. Terytorjalnie obejmuje Związek całą archidiecezję krakowską, czyli następujące powiaty: Biała, Bochnia (częściowo), Chrzanów, Kraków-miasto, Kraków powiat, Limanowa (częściowo), Maków, Miechów (częściowo), Myślenice, Wadowice, Wieliczka i Żywiec.

Członków zwyczajnych (Stowarzyszeń) należało do Związku *w dniu 31 grudnia 1926 — 62.* Zgodnie ze statutem kierownictwo Związku spoczywa w rękach Wydziału Głównego i Sekretarjatu jeneralnego. Władzą ustawodawczą stanowi Zjazd Delegowanych, który co roku przyjmuje sprawozdanie Związku, zatwierdza roczny program pracy i dokonywuje wyboru Wydziału Głównego i Komisji Kontrolującej.

1. *Pierwszy Zjazd Delegowanych* odbył się dnia 7 kwietnia 1926 r. w Krakowie. Obrady toczyły się w sali „Kongregacji Pań" pl. Jabłonowskich 3, przy udziale 115 delegatek druchen, przedstawicieli Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego, pp. nauczycielstwa, duchowieństwa i innych gości. Po wysłuchaniu sprawozdania z przygotowawczych czynności komitetu organizacyjnego referatu p. t. „O nasze podstawy pracy nad młodzieżą żeńską", uchwalono przyjąć przygotowane nowe statuty dla Stowarzyszeń i dla Związku tychże Stowarzyszeń, dokonano wyboru Wydziału Głównego, uchwalono przystąpić do Zjednoczenia Młodzieży Polskiej i szereg innych rezolucyj. Jako wytyczne w pracy na rok 1926 wytyczono: w kierunku organizacyjnym pogłębienie organi

I. Zjazd Delegowanych w Krakowie 7 IV. 1926.

zacji stowarzyszeniowej i oparcie jej na nowym statucie, w kierunku ideowym korzystanie z bibljotek stowarzyszeniowych i zakładanie nowych.

2. *Wydział Główny*, wybrany na Zjeździe Delegowanych dnia 7 kwietnia 1926 r., składał się z następujących osób:

1. Teresa ks. Sapieżyna — prezeska, Kraków.
2. Róża Łubieńska, Kraków.
3. Anna Orłowska, Kraków.
4. Róża Gostkowska, Tomice.
5. Fryderyka Machowa, Kraków.
6. Helena Okrucińska, Sułkowice, ad Kalwarja.
7. Anna Zrazikówna, Chocznia.
8. Ks. Ludwik Kasprzyk, Kraków.
9. Jadwiga Lipiarzówna, druchna z Mnikowa.
10. Ks. Mateusz Zdebski, sekretarz jeneralny, Kraków.

Do Komisji Kontrolującej należeli:

1. Marja Turska, Kraków.
2. Jadwiga Buszczyńska, Górka pod Krakowem.
3. Ks. Józef Śliwa, proboszcz w Komorowicach.

W roku sprawozdawczym odbył Wydział Główny 4 posiedzenia, a mianowicie 17 kwietnia, 5 czerwca, 9 października i 20 listopada. Na posiedzeniach tych omawiano szczegółowo kierunki pracy Związku, układano program pracy, wskazywano źródła dochodu, dyskutowano nad sprawozdaniami z dokonywanych wizytacyj Stowarzyszeń i t. p. Obrady i uchwały Wydziału Głównego były zawsze rzeczowe i praktyczne, dzięki czemu praca w Związku i Stowarzyszeniach odbywała się intenzywnie. — Główną troskę poświęcono bibljotekom Stowarzyszeniowym, wizytacjom i wyszukiwaniu dyrektorek dla Stowarzyszeń.

3. *Sekretarjat jeneralny*, jako organ wykonawczy, składał się z sekretarza jeneralnego (Ks. M. Zdebski- i dyrektorki biura A. Orłowska). Na sekretarjacie spoczywało całe kierownictwo pracami Stowarzyszeń i Związku w ramach zakreślonych uchwałami Zjazdu Delegowanych i Wydziału Głównego

Praca Sekretarjatu stanowiącego motor całej organizacji i jej zadań i odpowiedzialnego za swe czynności wobec władz związkowych i społeczeństwa, obejmuje zajęcia biurowe i pozabiurowe.

Biuro Sekretarjatu mieściło się w Krakowie przy pl. Marjackim 2, II. p. i było otwarte codziennie od godz 10 do 13, a w soboty nadto popołudniu od godz 15 do 17, z wyjątkiem niedziel i świąt. Dyrektorka biura pracowała w biurze stale, a w niedziele i święta wyjeżdżała na wizytację Stowarzyszeń. Praca biurowa polegała przedewszystkem na utrzymaniu łączności ze Stowarzyszeniami, ze Związkami sąsiednich diecezyj, ze Zjednoczeniem z władzami państwowemi i zrzeszeniami społecznemi, przy pomocy *korespondencji*. W roku 1926 otrzymano 275 pism, wysłano

404. W biurze posiada każde Stowarzyszenie osobną teczkę na akta, co jest rzeczą nieodzowną dla wyrobienia sobie obrazu prawdziwego stanu Stowarzyszenia i dla statystyki. Na ścianie biura Sekretarjatu wisi mapa Stowarzyszeń związkowych. Poza korespondencją udzielano w godzinach urzędowych wskazówek i rad zgłaszającym się członkom Patronatów, druchnom i gościom.

Przy biurze jest dla wygody Stowarzyszeń otwarta *Składnica* wydawnictw i druków organizacyjnych. Za pośrednictwem Składnicy Stowarzyszenia mogą Stowarzyszenia nabywać łatwo sztuczki teatralne, wydawnictwa na czasie, książki do bibljotek stowarzyszeniowych, odznaki, nuty i t. d.

W biurze Związku istnieje *bibljoteczka podręczna* dla sekretarza jeneralnego, która w r. 1926 liczyła około 120 książek i broszur, dotyczących pracy wśród młodzieży pozaszkolnej. Sekretarjat, oprócz okólników wszystkich związków prenumeruje kilka pism perjodycznych. Daje się odczuć brak okólnika Związku krakowskiego żeńskiego, którego wydawania w 1926 nie można było rozpocząć.

Praca pozabiurowa Sekretarjatu obejmowała wizytację Stowarzyszeń, zakładanie nowych, urządzanie kursów organizacyjnych, konferencje z władzami, inteligencją świecką i rodzicami. Zasadniczo odwiedzała Stowarzyszenia dyrektorka biura, p. Anna Orłowska, poświęcając na ten cel niemal każdą niedzielę i każde święto. Sekretarz jeneralny wizytował tylko w wypadkach nadzwyczajnych. Zestawienie wizytacji zawiera tabela statystyczna I.

Kursów nie było wiele. Najważniejszym był kurs społeczny dla dyrektorek Stowarzyszeń, urządzony przez Sekretarjat w Krakowie w dniach 30, 31 października i 1 listopada 1926 r. Program kursu obejmował następujące referaty:

1. Prądy obecne wśród młodzieży;
2. Potrzeba organizacji i jej struktura;
3. Nasze ideały w pracy religijno-oświatowej nad młodzieżą żeńską;
4. Jak pociągać młodzież (nieco z psychologji dziewczęcia polskiego);
5. Jak założyć Stowarzyszenie;
6. Zadania Wydziału i Patronatu;
7. Wzorowe zebranie plenarne (miesięczne);
8. Program zasadniczy a programy lokalne w pracy nad młodzieżą żeńską;
9. Kursy praktyczne, a wiadomości fachowe w Stowarzyszeniach młodzieży żeńskiej;
10. Muzyka i śpiew w Stowarzyszeniu;
11. Trudności w pracy nad młodzieżą żeńską;
12. O wewnętrznem wyrobieniu dyrektorek Stowarzyszenia;
13. Przymioty intelektualne dyrektorek;

14. Przymioty woli (odwaga, wytrwałość);
15. Przymioty serca.

W kursie, który, jak świadczy jego program, był intenzywny i męczący, wzięło udział 73 pań, przeważnie ze sfery nauczycielstwa szkół powszechnych.

Sekretarz jeneralny brał udział w konferencji sekretarzy jeneralnych z Małopolski we Lwowie, w zjeździe ogólnopolskim sekretarzy jeneralnych i Rady Naczelnej Zjednoczenia Młodzieży Polskiej w Poznaniu, a nadto brał udział w kursie społecznym dla alumnów seminarjum duchownego krakowskiego.

Stały kontakt utrzymywał nadto Sekretarjat ze Sodalicją „Dzieci Marji“ w Krakowie, Sodalicjami pp. nauczycielek, Związkiem Polek i Związkiem Ziemianek. Organizacjom tym składamy serdeczne podziękowanie za pomoc i życzliwość, okazywaną Związkowi i Stowarzyszeniom naszym.

V.

Sprawozdanie kasowe.

Każda akcja społeczna musi posiadać podstawy finansowe; brak ich powoduje ograniczanie planów, lub zupełny zastój w pracy.

Związek rozporządzał wprawdzie w roku 1926 pewną kwotą, jak wykazuje niżej zamieszczone zestawienie, ale czerpał ją niestety przeważnie ze źródeł nadzwyczajnych i niestałych (subwencje, wenta i t d.). Jeżeli praca nasza ma się rozwijać normalnie, to musimy w najbliższej przyszłości zdobyć i powiększyć stałe źródła dochodu, jak np. składka związkowa, składki członków wspierających, stworzenie składnicy handlowej i dobrze zorganizowana zbiórka w dniu Święta Młodzieży. Obowiązkiem Stowarzyszeń jest iść jak najdalej na rękę Związkowi przy organizacji stałych źródeł dochodu. Wzamian za to, Związek, rozporządzający odpowiedniemi funduszami, będzie mógł zadośćuczynić wszystkim potrzebom Stowarzyszeń, których jest bardzo wiele. — Spodziewamy się, że przy współpracy Stowarzyszeń i poparciu wydajniejszem, jak dotąd, całego społeczeństwa, łatwo przezwyciężać będziemy trudności finansowe.

Budżet na rok 1927 został rozszerzony o kilka nowych pozycyj, jak widać z zestawienia niżej podanego. Najwyższe pozycje rozchodów przewidziane są poza kosztami utrzymania Seekretarjatu, na kursy praktyczne, okólnik związku i wizytacje. Mamy nadzieję, że dochody nas nie zawiodą.

Zestawianie kasowe Związku za rok 1926.

L. p.	DOCHODY:	zł.	gr.	L. p.	ROZCHODY:	zł.	gr.
1.	Składka związkowa	320	20	1.	Biuro sekretarjatu	4.492	21
2.	Wenta	1.092	—	2.	Druki i korespondencje	408	11
3.	Zbiórka w dniu Święta Młodzieży	2.217	62	3.	Wizytacje Stowarzyszeń	641	—
4.	Sprzedaż wydawnictw	710	84	4.	Inwentarz	1.787	—
5.	Subwencje i datki	4.870	23	5.	Bibljoteka sekretarjatu	198	46
				6.	Kursy organizacyjne i Zjazdy . .	1.014	42
				7.	Różne	300	12
				8.	Gotówka w kasie	177	45
				9.	Gotówka w P. K. O.	192	12
	Razem . . .	9.210	89		Razem . . .	9.210	89

Budżet Związku na rok 1927.

L. p.	DOCHODY:	zł.	gr.	L. p.	ROZCHODY:	zł.	gr.
1.	Składka związkowa	600	—	1.	Biuro sekretarjatu	5.400	—
2.	Wenta	1.000	—	2.	„Przewodnik Młodzieży Żeńskiej" .	1.200	—
3.	Zbiórka parafjalna w dniu święta Stowarzyszeń Młodzieży żeńskiej.	2.200	—	3.	Bibljoteka sekretarjatu	100	—
4.	Sprzedaż wydawnictw	600	—	4.	Inwentarz	200	—
5.	Subwencje, datki i t. p.	5.000	—	5.	Kursy praktyczne	2.000	—
6.	„Przewodnik Młodzieży Żeńskiej" .	800	—	6.	Wizytacje	800	—
7.	Saldo z dnia 31 grudnia 1926 . . .	369	57	7.	Druki i korespondencja	500	-
				8.	Różne	369	57
	Razem . . .	10.569	57		Razem . . .	10.569	57

VI.

Sprawozdanie z działalności Stowarzyszeń.

Stowarzyszenia, należące do Związku są obowiązane rokrocznie w pierwszym kwartale nadesłać do Sekretarjatu dokładne sprawozdanie ze swej działalności na przesłanych im arkuszach sprawozdawczych. Sprawozdania te, odzwierciedlają cyfrowo działalność Stowarzyszeń, a Sekretarjatowi dają pożądany materjał do ułożenia stetystyki całego Związku i zobrazowania rozwoju i potrzeb organizacji.

Statystyka życia organizacyjnego. Stowarzyszeń czynnych należało do Związku w dniu 31 grudnia 1926 r. 90, z których nadesłało sprawozdanie 62, a zatem 69 proc. Niski stosunkowo procent nadesłanych sprawozdań tłumaczy się tem, że kilkanaście Stowarzyszeń zostało założonych w drugiej połowie roku sprawozdawczego i stawiają dopiero pierwsze kroki. Jeżeli to weźmiemy pod uwagę, wówczas 69 proc. nadesłanych sprawozdań będzie faktycznie bardzo wysokim i dowodzi, że łączność organizacyjna stoi w Związku na wysokim poziomie. A przecież nie liczba członków, tylko ich spoistość, karność i poczucie obowiązków statutowych, mówi o sile każdej organizacji.

Większość stowarzyszeń powstało przed r. 1926. — Są one owocem dawniejszych lat, przeważnie dziełem ofiarnej pracy ks. radcy Ludwika Kasprzyka. i ks. prob. Andrzeja Parysia. Kilka Stowarzyszeń, obchodziło już swe dziesięciolecia istnienia i działalności (patrz tabela statystyczna I.).

Wiele nam może powiedzieć statystyka — *członków* (tabela stat. II). Według sprawozdań w 62 stowarzyszeniach jest członków zwyczajnych 3.317, z tego 1.437, czyli 43 proc. poniżej lat 18-tu, a 1880, czyli 57 proc. Nie jest to objaw zupełnie normalny, bo procent młodzieży poniżej lat 18 życia, winien przewyższać, lub przynajmniej równać się procentowi młodzieży ponad lat 18. Związek o tem będzie pamiętał. Pod względem zawodowym 70 proc. młodzieży pracuje na roli, reszta (30 proc. oddaje się innym zawodom. — Na jedno stowarzyszenie przypada przeciętnie 53 druchny, stosunek zatem jest normalny. — O wciągnięciu wszystkiej młodzieży do Stowarzyszenia na terenie wioski nie (jak brak dużych i własnych lokali i t. d.) byłby teraz niekorzystnym.

Dowodem żywotności organizacyjnej i ideowej są regularne zebrania Stowarzyszeń, których było 893 (tabela stat. III), a więc liczba pokaźna. Zarządy Stowarzyszenia odbyły 531 posiedzeń. — Jest to moment niezmiernie ważny, jeżeli się weźmie pod uwagę że Zarządy są elitą Stowarzyszeń, od której zależy żywotność i ruchliwa działalność stowarzyszeniowa.

Czytelnictwo w Stowarzyszeniach znajduje się jeszcze na niskim poziomie (tabela stat. IV-. Gazetę stowarzyszeniową („Młoda Polka“) prenumeruje 40 Stowarzyszeń — innych gazet ilość znacznie mniejsza. Stan powyższy można tłumaczyć tem, że młodzież jest przeważnie nie zarobkująca, a powtóre, że po wioskach panuje wielki brak pieniądza. Warunki finansowe utrudniają niestety obowiązkowy abonament pism organizacyjnych.

Patronaty. Patronaty w 62 Stowarzyszeniach liczyły członków 173. — Posiedzeń Patronatów odbyło się 170. Na jedno więc Stowarzyszenie przypada trzech członków Patronatu i 3 posiedzenia. W skład Patronatu wchodzą statutowo proboszcz miejscowy, lub jego zastępca, p. dyrektorka, oraz osoby inteligentne, przeważnie z pośród nauczycielstwa i ziemiaństwa. Coraz liczniejsze wstępowanie nteligencji świeckiej do Patronatów należy powitać z prawdziwą radością. Przy ich wydajnej współpracy, Stowarzyszenia zamienia się w ogniska kultury prawdziwej i docierającej swemi wpływami do najszerszych kół młodzieży i społeczeństwa.

Praca wewnętrzna Stowarzyszeń. Działalność wewnętrzna Stowarzyszeń rozciąga się w kilku kierunkach.

Wychowanie religijne znajduje z natury rzeczy w pracy wewnętrznej miejsce pierwsze. Stowarzyszenie ma być dla młodzieży szkołą silnych charakterów, ma dać im silne i zdrowe zasady na całe życie. Młodzież ma w Stowarzyszeniu zdobyć wysokie wyrobienie i uświadomienie katolickie, ma korzystać ze środków nadprzyrodzonych. Dlatego wychowanie religijne w Stowarzyszeniu polega na wspólnych praktykach religijnych, wspólnym udziale w uroczystościach kościelnych, na urządzeniu od czasu do czasu wykładów i pogadanek na tematy religijne. Według statystyki (tabela V.) wspólnych komunij św. było 212, wspólnych rekolekcyj 28. Święto młodzieży urządziło 61 Stowarzyszeń.

Działalność oświatowa, wchodząca w zakres głównych zadań Stowarzyszeń, przedstawia się w roku sprawozdawczym zadowalająco (tabela stat. IV i V). Wykładów i odczytów wygłoszono 1.073, a 18 wygłosiły same druchny. Okazuje się, że na zebraniu plenarnem był zawsze wykład, nieraz dwa wykłady. Wielką ilość wykładów należy zaliczyć do bardzo pocieszających przejawów pracy stowarzyszeniowej. Tematy do wykładów czerpano ze wszystkich dziedzin życia, ale najwięcej tematów szerzyło oświatę narodową, religijną i obywatelską. Niemałe znaczenie posiadają także różne obchody i wieczornice, o charakterze czysto religij-

nym, czy też patrjotycznym. W roku sprawozdawczym było ich 258.

Za dodatni objaw należy uważać nie wielką stosunkowo ilość przedstawień amatorskich, których było 162. Trzeba bowiem stwierdzić, że z jednej strony daje się odczuć brak dobrych sztuczek dla teatrów ludowych, a z drugiej strony zbyt częste występy młodzieży na scenie łatwo ją wypacza i rozbudza niezdrową ambicję.

Stan czytelnictwa wykazuje nie najgorsze wyniki. 35 Stowarzyszeń posiada własne bibljoteki, liczące 3.546 tomów. Przeczytano 4.051 książek. Słabo natomiast przedstawia się czytelnictwo gazet, jak to wyżej wspominaliśmy.

W dziedzinie pracy oświatowej wysuwa powyższe sprawozdanie pewne postulaty na przyszłość. Wykłady należałoby układać w pewien system na cały rok. Do głoszenia referatów trzeba powoli przyuczać zdolniejsze jednostki z grona stowarzyszonych. Za wszelką cenę należy dążyć, aby każde Stowarzyszenie rozporządzało własną i doborową co rok uzupełnianą bibljoteką. Sekretarjat będzie Stowarzyszeniom szedł ręką w tym kierunku jak najdalej.

Wychowanie fizyczne uwzględniają Stowarzyszenia żeńskie w niewielkiej mierze. Może ono oddać młodzieży niejedną cenną usługę, jeżeli będzie ujęte roztropnie i umiejętnie, a nie przerodzi się w towarzystwa sportowe. Statystyka za rok 1926 wykazuje dwa kółka sportowe i 62 wycieczki.

Kończąc to pierwsze — drukiem podane do wiadomości stowarzyszeń i całego społeczeństwa sprawozdanie, pozwalamy sobie ufać, że będzie ono jednym z wielu późniejszych, na których będziemy mogli śledzić coraz szerszy i głębszy rozwój organizacji i czerpać z nich otuchę i siły do wytrwałej i ofiarnej pracy nad całkowitem odrodzeniem młodzieży polskiej, a przez nią Ojczyzny naszej.

I. Wykaz Stowarzyszeń młodzieży żeńskiej.

L. p.	Siedziba Stowarzysz.	Rok zał.	Liczb. czł.	Liczba czł. Patr.	Wizytacje	Dekanat	Powiat
1	Andrychów	1913	200	—	18/IV., 8/XII.	Wadowicki	Wadowice
2	Babice	1917	31	2	—	Nowogórski	Chrzanów
3	Biały Dynajec (ad Por.)	1926	30	2	11/XII.	Nowotarski	Nowy Targ
4	Białka	1924	53	2	13/XII.	Spiski	Nowy Targ
5	Biertowice	1920	15	5	24/V.	Myślenicki	Myślenice
6	Bolechowice	1919	50	2	—	Bolechowicki	Kraków
7	Bronowice Małe	1926	26	2	2/V.	Krakowski	Kraków
8	Chocznia	1925	70	9	—	Wadowicki	Wadowice
9	Cięcina	1917	40	2	—	Zywiecki	Żywiec
10	Czarny Dynajec	1926	42	3	25/IV., 14/XII.	Orawski	Nowy Targ
11	Frydrychowice	1926	51	1	28/XI.	Wadowicki	Wadowice
12	Gilowice	1917	58	2	29 VI.	Zywiecki	Zywiec
13	Jasienica	1919	19	4	23/V.	Myślenicki	Myślenice
14	Jeleśnia	1926	55	3	14/III.	Zywiecki	Zywiec
15	Kaszów	1921	75	2	—	Czernichowski	Kraków
16	Klecza Dolna	1918	68	1	—	Wadowicki	Wadowice
17	Komorowice	1919	43	1	—	Bialski	Biała
18	Kopytówka	1920	18	1	—	Skawiński	Wadowice
19	Kraków-św. Mikołaj	1926	19	2	21/II., 17/III.	Krakowski	Kraków
20	Kraków-Piasek	1925	30	2	6/I.	„	„
21	Kraków-Podgórze	1916	26	2	24/X,	„	„
22	Kraków-Sródmieście	1914	94	1	—	„	„
23	Kraków-Zwierzyniec	1913	36	1	—	„	„
24	Krzęcin	1926	74	7	14/XI.	Skawiński	„
25	Krzyszkowice	1926	70	2	10/X.	Myślenicki	Myślenice
26	Lanckorona	1917	47	6	25 III.	Skawiński	Wadowice
27	Leńcze	1925	61	2	—	Skawiński	Wadowice
28	Liszki	1919	49	2	—	Czernichowski	Kraków
29	Łączany	1926	38	2	19/IX.	Zatorski	Oświęcim
30	Milówka	1917	50	—	27/VI.	Żywiecki	Zywiec
31	Mników	1925	70	3	24/I., 21/XI.	Czernichowski	Kraków
32	Mucharz	1926	40	4	19/XII.	Suski	Wadowice
33	Niedźwiedź	1922	70	3	—	Mszański	Limanowa
34	Nawojowa Góra	1921	54	2	21/XI.	Bolechowicki	Chrzanów
35	Niegowić	1921	60	6	3/X.	Niepołomicki	Bochnia
36	Nowe Bystre	1926	46	4	8/XII.	Nowotarski	Nowy Targ
37	Odrowąż	1925	35	1	25/IV., 15/XII.	Orawski	„
38	Pisary	1920	50	2	20/XI.	Bolechowicki	Chrzanów
39	Pleszów	1926	45	4	2 II.	Mogilski	Kraków
40	Płaszów	1926	30	2	—	Krakowski	„
41	Poronin	1925	250	11	8/XII., 10/XII.	Nowotarski	Nowy Targ
42	Prądnik Czerwony	1925	25	3	7/III.	Krakowski	Kraków
43	Przybradz	1924	25	—	28/XI.	Wadowicki	Oświęcim
44	Raba Wyżna	1916	54	4	24/IV., 16/XII.	Nowotarski	Nowy Targ
45	Radziechowy	1910	40	2	12/IX.	ywiecki	Zywiec
46	Radziszów	1926	25	2	11/IV.	Skawiński	Kraków
47	Rączna	1917	50	2	—	Czernichowski	„
48	Rudnik	1918	25	—	24/V.	Myślenicki	Myślenice
49	Rychwałd	1924	42	3	29/VI.	Zywiecki	Zywiec
50	Siedlec	1926	23	2	20/XI.	Bolechowicki	Chrzanów
51	Spytkowice adChabówka	1926	40	4	24/IV., 17/XII.	Makowski	Maków
52	Spytkowice ad Zator	1919	48	2	19/IX., 7/XI.	Zatorski	Oświęcim
53	Stronie	1918	55	—	7/III.	Suski	Wadowice
54	Stryszawa	1925	69	—	26/VI.	„	Maków
55	Stryszów	1917	66	7	6/I.	„	Wadowice
56	Sułkowice	1921	56	3	23/V.	Myślenicki	Myślenice
57	Slemień	1926	136	2	17/III.	Suski	Maków
58	Tenczynek	1917	40	5	—	Czernichowski	Chrzanów
59	Tomice	1925	22	3	27/XI.	Wadowicki	Wadowice
60	Trzebinia	1918	40	—	14/III.	Nowogórski	Chrzanów
61	Wieprz ad Andrychów	1918	84	—	—	Wadowicki	Wadowice
62	Zator	1925	64	14	-	Zatorski	Oświęcim
Razem			3,317	173	53 wizytacji		

II. Statystyka członków Stowarzyszeń żeńskich.

Stowarzyszeń	Członków czynnych							według wieku		Członków Patronatów
	ogółem	w handlu	w rzem.	w biurach	w przem.	na roli	bez zaw.	do lat 18	od lat 18	
62	3.317	67	83	69	343	2.330	425	1.437	1.880	173
—	100 proc.	2 proc.	2·5 proc.	2 proc.	10·5 proc.	70 proc.	13 proc.	43 proc.	57 proc.	—

III. Statystyka władz i kółek stowarzyszeniowych.

Stowarz.	Zebrań		Posiedzeń		Ilość Kółek						
	walnych	plenarn.	zarządu	czł. patr.	oświat.	religijnych	śpiewac.	wych. fiz.	abstyn.	robót ręcz.	kas. oszcz.
62	61	893	531	170	8	11	46	2	3	15	5

IV. Statystyka bibljotek i czytelnictwa.

Stowarzyszeń	Bibljotek	Tomów	Wypożyczeń	Ilość Stowarzyszeń, abonujących			
				Młodą Polkę	Kierownika	Przew. Społ.	Inne
62	35	3546	4.051	40	12	2	58

V. Statystyka działalności ogólnej Stowarzyszeń.

Stowarzyszeń	Wykładów		Obchod.	Wspólnych		Święta młodź.	Kursów	Teatrów	Deklam.	Wycieczek	Sztandar.
	osób star.	druchen		kom. św.	rekol.						
62	1.075	18	258	212	28	56	17	162	887	62	10-15

T R E Ś Ć.

B J
C